

Signaleringen – Signposts

J.C.H. Blom, E. Lamberts (eds.), ***Geschiedenis van de Nederlanden*** (Herziene druk; Amsterdam: Prometheus, Bert Bakker, 2014, 512 pp., ISBN 978 90 351 4119 3).

Voor deze nieuwe druk herzagen de verschillende auteurs waar mogelijk hun bijdragen naar aanleiding van nieuwe inzichten en ontvangen suggesties. De tekst neemt nu ook de zeer recente politieke en economische ontwikkelingen mee, terwijl de beredeneerde bibliografie helemaal werd bijgewerkt.

Dorien Daling, ***De Krans. Hoogleraarsvrouwen in de Groningse academische gemeenschap, 1914-2014*** (Studies over de geschiedenis van de Groningse Universiteit 6; Hilversum: Verloren, 2014, 140 pp., ISBN 978 90 8704 437 4).

De Groningse Krans van Professorendames, evenknie van de Krans van Hoogleraren, bestaat al honderd jaar. In de loop der jaren is er veel lelijks over gezegd in herinneringen en in sleutelromans. Daling wil het beeld bijstellen door de vereniging op haar eigen merites te beoordelen en in verband te zien met veranderingen in universiteit en maatschappij. Gelukkig beschikte de Krans nog over flink wat archiefmateriaal uit de periode na de Tweede Wereldoorlog, zodat Daling een interessant beeld kan schetsen van hoe de diepgaande sociale veranderingen sinds de jaren zestig op de vereniging inwerkten.

Anne Doedens, Jan Houter, ***1666: het Vlie brandt. Het verhaal over twee grote rampen in de Gouden Eeuw*** (Franeker: Van Wijnen, 2014, 107 pp., ISBN 978 90 5194 490 7).

In augustus 1666 wist de Engelse marine eerst een Nederlandse koopvaardijvloot te vernietigen en vervolgens na een landing op Terschelling daar een dorp in brand te steken. Doedens en Houter gebruiken deze rampzalige gebeurtenissen als kapstok voor

een relaas over scheepvaart, handel en oorlog op en rondom de Waddenzee in de zeventiende eeuw.

Niels van Driel, Ron de Jong, ***De Tweede Kamerverkiezingen in vijftig stappen***

(Amsterdam: Boom, 2014, 287 pp., ISBN 978 90 8953 259 6).

Vrije en open verkiezingen vormen de kern van iedere democratie. Een helder en foutloos verloop van het hele proces is dan ook van eminent belang. Van Driel en De Jong hadden het goede idee om dit proces stapsgewijs te analyseren. Bij iedere stap schetsen ze bovendien wat er sinds 1848 veranderde, zodat de lezer een goed idee krijgt hoe het geheel in honderdvijftig jaar evolueerde.

De Negentiende Eeuw 38:2 (2014). Themanummer **Keerpunt 1813**.

Het jaarlijkse congres van de Werkgroep De Negentiende Eeuw in 2013 ging uiteraard over 1813 en dan in het bijzonder over het belang van dat jaar voor de Nederlandse natievorming. Vier lezingen zijn in dit themanummer gebundeld: Matthijs Lok onderzoekt de verbinding tussen de Opstand en de herwonnen onafhankelijkheid, Germa Greving bespreekt hoe in 1913 op een eeuw onafhankelijkheid werd teruggekeken, Eveline Koolhaas-Grosfeld analyseert mythe en feiten over de invloed van 1813 op de schilderkunst en Wilfried Uitterhoeve laat zien dat er bedenkingen bestonden tegen Oranjevertoon na het vertrek van de Fransen.

Bert Koene, ***Adel in opspraak. De Westerholts van Hackfort in de achttiende eeuw***

(Hilversum: Verloren, 2014, 160 pp., ISBN 978 90 8704 448 0).

Het kasteel Hackfort bij het Gelderse Vorden werd bijna vier eeuwen lang bewoond door de familie Van Westerholt, totdat de laatste nazaten in 1981 het landgoed aan Natuurmonumenten legateerden. Koene reconstrueerde met behulp van de rijke familiearchieven en materiaal uit andere bronnen handel en wandel van twee generaties tijdens de achttiende eeuw. Het is een interessant, maar wat deprimerend relaas geworden van verkeerde keuzes, menselijke kleinheid en moeizame worstelingen met stramme omstandigheden.

Frans Willem Lantink, Jaap Temminck (eds.), ***Holland: geschiedenis en archieven van provincie(s) en gewest*** (Publicaties van de Stichting Vrienden van het Noord-Hollands Archief 2; Hilversum: Verloren, 2014, 126 pp., ISBN 978 90 8704 225 7).

In december 2010 vond in Haarlem het tweede symposium plaats van de Stichting Vrienden van het Noord-Hollands Archief. De zes hier gebundelde bijdragen zochten naar een dwarsdoorsnede van 'een bijzonder gewest met nationale pretenties'. Thimo de Nijs plaatste de geschiedenis van Holland in een nationaal perspectief; Jaap Temminck onderzocht de plaats van Haarlem in het Hollandse netwerk; Joke Roelevink boog zich over de gewestelijke herinrichting in de Bataafs-Franse Tijd; Kees Ribbens en Piet de Rooy behandelden de (on)mogelijkheid van provinciale en nationale geschiedenis canons; Yvonne Bos-Rops en Herman Oost bespraken de archieven van graafschap, gewest en de provincie Noord- en Zuid-Holland.

Leidschrift, historisch tijdschrift 29:2 (2014).

Dit interessante themanummer, ingeleid door Edward Shorter, bevat negen bijdragen over verschillende aspecten van geestesziekte, deels van Nederlandse, deels van buitenlandse auteurs. De onderwerpen lopen sterk uiteen. Deels behandelen ze ziektebeelden (de ontdekking van ADHD (Matthew Smith), de geschiedenis van Parkinson's (Dorothy Porter), Shellshock en Kriegsneurose (Leo van Bergen)), deels behandelmethoden (het verlies aan zeggingskracht van de psychoanalyse (Jaap Bos), forensische psychiatrie (Léjon Saarloos), sociale voorzieningen voor geesteszieken (Nik van Brink)), deels denkbeelden over geestesziekte (gekke als handicap (Sander Gilman), achttiende-eeuwse denkbeelden (Joost Vijsselaar), bezetenheid van Pinel tot Freud (Herman Westerink)).

Benjamin B. Roberts, **Seks, Drugs en Rock 'n' Roll in de Gouden Eeuw** (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2014, 170 pp., ISBN 978 90 8964 699 6).

Volgens Roberts was de Republiek niet alleen het rijkste land ter wereld, maar ook een land in de ban van kinderen en jeugd. In zes hoofdstukken beschrijft hij een jeugdcultuur van 'bad boys' die onder rijke jongemannen zou zijn ontstaan. Achtereenvolgens behandelt hij de mores en uiterlijkheden ervan: geweld, dure mode, drank, seks natuurlijk, maar ook drugs en muziek.

Luc Vanacker, **De grote leemte. Nooit gestelde vragen over de Eerste Wereldoorlog** (Tielt: Lannoo, 2014, 222 pp., ISBN 978 94 014 1710 5).

Vanuit een omvattend eigen onderzoek naar allerlei minder bekende aspecten van de Eerste Wereldoorlog weet Vanacker vaak originele vragen te stellen, zij het niet altijd. Na hoofdstukken over de aanloop naar en het uitbreken van de oorlog, buigt hij zich over ogenschijnlijk kleine kwesties in de Belgische noordwesthoek van het front die dikwijls meer relevantie blijken te hebben. Waarom werd de IJzerstreek niet eerder onder water

gezet? Wat betekent de monumentenstrijd in Diksmuide? Was generaal Michel wel de redder van Veurne? Hoe verliep de ziekenzorg achter het front? Wat gebeurde er in de ogenschijnlijk rustige kustsector? De meeste hoofdstukken werden eerder gepubliceerd in specialistische publicaties.

Rienk Vermij, ***De geest uit de fles. De Verlichting en het verval van de confessionele samenleving*** (Amsterdam: Nieuwezijds, 2014, xi + 324 pp., ISBN 978 90 5712 397 9).

Hoe belangrijk waren de ideeën van de Verlichting eigenlijk in het tot stand brengen van de maatschappelijke veranderingen aan het einde van de achttiende eeuw? Vermij wil het verschijnsel vooral begrijpen als een historisch fenomeen, de ideeën ervan bezien als ‘tafelmanieren van een andere planeet’ en onderzoeken wat precies het verband was tussen Verlichtingsideeën en hun maatschappelijke context.